

Uitleg schrijfwijze invulwoorden dictee Goes 16-03-2011

Nr.	Juist:	Uitleg:
1	grootbrengen	(van kinderen:) doen opgroeien; aaneen!
2	bewaar-	of peuterschool; samentrekking, dus een streepje.
3	Bijbel	als de inhoud ervan bedoeld wordt, hoofdletter
4	spinazieacademie	(schertsend voor:) huishoudschool; geen klinkerbotsing.
5	hbs-b	schoolaanduidingen met kleine letter; voor letter of symbool (b) in samenstelling een streepje. Tweede reden: hbs is initiaalwoord (als letters uitgesproken), dan streepje erna.
6	hbs'ers	in een afleiding een apostrof
7	hbs-lerares	samenstelling met initiaalwoord (zie 5)
8	steinerschool	is losgekomen van de figuur van Rudolf Steiner.
9	ingenieur	voluit; de afkorting is ir. Komt uit het Frans (bouwmeester).
10	th's	technische hogeschool, na initiaalwoord in afleiding apostrof.
11	meaoscholen	geen initiaalwoord (dan: letters – allemaal – apart), maar letterwoord (zoals vip --- > viptribune), dan geen streepje.
12	a-b-scholen	voor en na symbolen of letters een streepje; zie ook 5
13	drop-out(s)	mislukking, schoolverlater. Bij Engelse woorden met voorzetsel erachter meestal streepje: burn-out, all-in, face-off.
14	havoër	afleiding letterwoord (zie daarvoor 11), dan trema.
15	havoleerling	samenstelling letterwoord, dan geen streepje
16	vwo-leerling	samenstelling initiaalwoord, dan streepje.
17	vwo'er	afleiding initiaalwoord, dan apostrof. Vergelijk 6. Zie ook 14.
18	Rijdt	hoofdletter: begin zin; dt: niet 'je', maar 'je collega...' is onderwerp.
19	collega-gymnasiast	als voorvoegsel bij personen krijgt collega een koppelteken.
20	ov-chipkaart	ov met kleine letter, samenstelling van initiaalwoord; vergelijk 16
21	hasjiesj	met 'ie' en tweemaal 'sj'. Verkorting: hasj.
22	GHB	hoofdletters; betekenis in dictee!
23	speedball	een drug met heroïne en cocaïne. Uitspraak: 'ie' en 'bol'.
24	methamfetamine	soort van amfetamine, zeer verslavende drug. Denk om de 'h'.
25	jaknikker	Gaat niet om het woord 'ja', maar om de beweging. Hier figuurlijk (net als 'jabroer'). Dus geen zelfnoemfunctie(geval) en geen streepje.
26	ja-en-amen-zegger	gaat om de woorden zelf van 'ja en amen'. Daarom zelfnoemfunctie en streepje erna (+ binnen woordgroep 'ja en amen').
27	Enfin	uit het Frans: kortom.
28	ik-worstel-en-ontzwemprovincie	Lijkt op 26, maar is samenstelling van woordgroep en 'provincie'. Dan geen streepje voor 'provincie'.

29	academie	met c: hogeschool, universiteit.
30	umc's	initiaalwoord: universitair medisch centrum; zie verder 10.
31	UMC Groningen	eigenaam (donorprincipe). Daar mag de spelling niets over zeggen.
32	UvA	als 31.
33	UGent	als 31
34	KULeuven	als 31. Zo staat het in de papieren VD 2005. In de elektronische VD is dat (via de jaarboeken) stiekem veranderd in 'K.U.Leuven'.
35	RUG	als 31
36	rector magnificus	voorzitter van de academische senaat (= bestuur universiteit).
37	doctor honoris causa	eredoctor. Schrijf het maar zoals je hoort; denk bij 'causa' aan causaal verband of zo.
38	pedel	functionaris aan universiteit.
39	peddel	roeispaan; hier schertsend gebruikt voor de stok (netter: de staf) waarmee de pedel bij het 'hora est' (het is tijd) bij een promotie 'stampt'.
40	propedeuse	voorheen eerste jaar (of 2) van een universitaire studie met afsluitend examen.
41	kandjes	schertsende benaming voor het vroegere kandidaatsexamen (aan de universiteit na 3 of 4 jaar).
42	bamastructuur	samenstelling van letterwoord, dus geen streepje. Bachelor en master vervangen thans examens als propedeuse en kandidaats.
43	bachelor-masterstructuur	Je zou de beide termen kunnen verwisselen, daarom een koppeltteken. Net zoals bij fiets-voetveer.
44	in spe	toekomstig. Mijn schoonzoon in spe is de verloofde van mijn dochter. Latijn.
45	in se	Latijn, betekent: in zichzelf, in wezen.
46	corpspreses	studentencorps, geen muziek- of politiekorps. En preses wordt niet meer met extra 'a' geschreven (is vernederlandst).
47	cricketen	Engels werkwoord, vernederlandst (ik cricquette, etc.)
48	rugbyen	als 47, geen klinkerbotsing, hij rugbyt, wij rugbyden.
49	tai-chiën	De sport is 'tai chi', werkwoord 'tai-chiën': ik tai-chi, we hebben getai-chied.
50	jeu de boules	is nog Frans; Nederlands: jeu-de-boulen, ik jeu-de-boul(de), gejeu-de-bould.
51	annonceren	aankondigen.
52	Bijbelexercities	inhoud, dus hoofdletter; let op: geen 'xc' bij exercitie.
53	veelgeprezen	lang niet alle samenstellingen met veel aaneen; deze wel (GB, VD).
54	ex-cathedraonderwijs	'ex cathedra' = zo doet de paus (onaantastbaar, vanaf zijn kathedra) zijn uitspraken; een samenstelling van deze Latijnse woordgroep met 'onderwijs' krijgt een koppeltteken (maar niet voor 'onderwijs'). In Vlaanderen staat de uitdrukking voor massale hoorcolleges.
55	Woord Gods	is een andere aanduiding voor de Bijbel

56	godswwoorden	zijn goddelijke uitspraken (ook Bijbelteksten).
57	bijbeltje	het boekje krijgt een kleine letter.
58	Boeddha	ook in andere godsdiensten vereerde personen krijgen een hoofdletter
59	Boeddhabeelden	niet een soort beeld, vergelijk boeddhahouding.
60	hindoeïsme	kleine letter, net als christendom.
61	joodse (spijswetten)	betreft de godsdienst: kleine letter,
62	niet-Joodverklaring	na 'niet' altijd een streepje, hoofdletter want het gaat om het volk!
63	brahmanisme	als 60.
64	Brahma	als 58.
65	rooms-katholiekekerkenverloedering	(driedelige) samenstelling van 'rooms-katholieke kerken' en verloedering'. In 'rooms-katholiek blijft het streepje behouden.
66	liaison dangereuse	riskante samenwerking, relatie, etc.
67	Mohammed	als 58.
68	mohammedanen	als 60 (aanhangers).
69	sikh(s)	als 60: aanhanger van een monotheïstische godsdienst.
70	Punjab	Indiase deelstaat.
71	oudtestamenticus	kenner van het Oude Testament; bij beroepen streepje: oud-leraar, etc. maar overigens oudkatholiek, oudtestamenticus.
72	medresse	verklaring in dicteetekst
73	juridisch-theologisch	de termen zijn verwisselbaar. Zie 43.
74	judicium Dei	Latijn, dus geen trema bij 'Dei'; verklaring in dicteetekst.
75	god-is-doodtheologie	samenstelling met woordgroep. Zie bijv. 28. Veronderstelling dat er geen god (g!) is.
76	kolenbrandersgeloof	niet doordacht of doorleefd geloof
77	fides carbonaria	Latijn; zie 76.
78	tenslotte	hier niet 'aan het eind' (ten slotte); het testen van de kennis vindt al het hele dictee lang plaats. De juiste betekenis is 'per slot van rekening' en dus 'tenslotte' aaneen.
79	u aller kennis	niet 'uw kennis' maar de kennis van 'u allen'. Met een oude naamvalsvorm wordt het dan 'u aller kennis.
80	vue d'ensemble	geen moeilijke Franse woorden ... betekenis: overzicht, algemene beschouwing.
81	breed georiënteerd	staat niet aaneen in de woordenboeken en moet dus los. Wel bijv. breedgebouwd en breedgeschouderd.
82	resumé	vernederlandst en dus vooraan geen 'é' meer; betekenis: samenvatting.
83	lingua toscana in bocca romana	betekenis: zie dicteetekst; schrijfwijze: met een beetje gokken schrijf je hooguit een enkele letter fout.
84	banqueroute de la science	als 83; wetend dat het Frans is: que; route moet lukken.
85	every inch a gentleman	als 83: niet de allermoeilijkste Engelse woorden.
86	el caballero de la triste figura	als 83: uitspraak 'll' is 'j', je zegt maar schrijft geen 'ie' en 'u' heeft uitspraak 'oe'. Uitspraak van 'de' is 'dee'.
87	hasta la vista	als 83: niet de allermoeilijkste Spaanse woorden.
88	vinho verde	als 83 (Portugees); uitspraak is 'j' net als in 'piranha'.

89	kopra	als 83, wel met 'k'. Goed gegokt?
90	döner kebab	als 83: deze Turkse uitdrukking hebt u vast wel eens gezien!
91	sazspeler	als 83: een 'saz' is een Turkse luit; echt iets voor specialisten.
92	pyjama	als 83: wordt veelal fout geschreven.
93	bhangra	als 83: de 'h' is nogal verraderlijk.
94	boemboeboemboe	als 83: gewoon opschrijven wat je hoort ... Duplicaties vrijwel altijd aan elkaar (toitoi, toitotoi, tamtam, fiftyfifty, etc.)
95	kassian	als 83; kun je weinig aan bederven, hooguit 'ie' of zo. Uitspraak niet 'aan' maar 'an'.
96	waza-ari	als 83: verraderlijk zijn het streepje en de 'i'; niet(!) 'ie'.
97	sukiyaki	als 83: echt lastig om dit woord goed te schrijven.
98	xiang qi	als 83: lastige uitspraak, dit 'woord' schrijf je niet gauw goed als je het niet kent.
99	I Tjing	als 83: ook best moeilijk: twee hoofdletters en geen streepje.
100	Latijn	met een hoofdletter (taal). Wel potjeslatijn en monnikenlatijn, maar Kloosterlatijn (officiële taal).
101	tot zover	wordt altijd (net als 'onder meer') los geschreven. Net als: 'tot nu toe' en 'tot nog toe'. Wel: daaropvolgend!